

Fá hagtøl yvir týdning ferðavinnunnar

– Hagtøl eru fyrri, hvussu nógv fólk verða flutt sjó- og loftvegis millum Føroyar og útheimin, men tað eru ikki nøktandi hagtøl fyrri einstøku ferðafólkin, hvussu nógv hava fastan bústað í Føroyum/útheiminum, hvussu nógv koma í handilsørindum o. ø., sigur Finnbugi Arge m. a. í svari sínum til Heðin Mortensen, sum hevur sett landsstýrismanninum fleiri spurningar. Finnbugi svarði teimum hósðagin

ÓLAVUR Í BEITI

Heðin Mortensen setti Finnbuga Arge seks spurningar um ferðafólk, ferðavinnu, avkast frá ferðavinnuni, býtslykil, Ferðaráðið, og hósðagin hevði Finnbugi Arge so skrivliga svarið til Heðin Mortensen.

Heðin vildi vita, hvussu nógv ferðafólk kom til Føroya um árið, hvussu tey verða býtt upp í málbólkir og stóð á teimum, og í triðja lagi, sigur Heðin Mortensen, at Ferðaráð Føroya sigur seg hava royndir og gjørt kanningar viðvíkjandi ávísnum bólkum av ferðafólki. Átalar landsstýrismaðurin at útvega Løgtinginum hesar kanningar og royndir? Og spurt var eisini eftir hvørjum býtslykli landsstýrismaðurin er komin fram til krónutali á figgarlógini, hvussu nógv gevur ferðavinnan til føroyska búskapin – peningaliga sæð, og um landstýrismaðurin hevur ætlanir um at seta kanning í verk, sum kann greiða Løgtinginum frá núverandi stöðu og framtíðarætlanum við yvirliststølum fyrri alla ferðavinnuna í Føroyum?

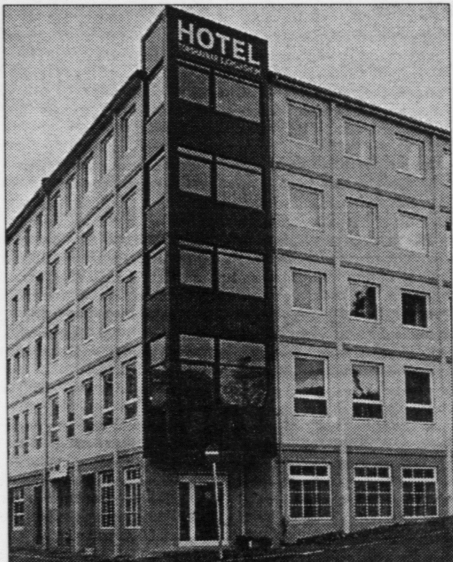
Fá hagtøl

Í svarinum, sigur landsstýrismaðurin, at fyrst er at siga, at tað bert eru fá hagtøl, sum lýsa týdning ferðavinnunnar í Føroyum, men tað verður met, at ferðavinnan er triðstørsta vinna í Føroyum, eftir fiskivinnuna og alivinnuna. Umframt at skapa inntøkur til fyrirtøkur, ið beinleiðis eru í ferðavinnuni, so skapar ferðavinnan inntøkur til handilsfyrirtøkur, gistingarhús, flutningsfelag, osfr.

– Hagtøl eru fyrri, hvussu nógv fólk verða flutt sjó- og loftvegis millum Føroyar og útheimin, men tað eru ikki nøktandi hagtøl fyrri einstøku ferðafólkin, hvussu nógv hava fastan bústað í Føroyum/útheiminum, hvussu nógv koma í handilsørindum o. ø. Tó eru ymsar stakroyndir gjørdar til tess at fáa eina ábending um hesi viðurskipti. Sambært hesum kanningum eru umleið helvtin av ferðafólkunum útlendingar, og koma umleið helvtin av teimum í handils- og øðrum ørindum, og hin helvtin at halda frí burturav.

81% loftvegis í 97

Finnbugi Arge upplýsir í svarinum, at millumlands-

– Tað eru 3.251 gistingarpláss (seingjarpláss) í Føroyum, og vóru tað 64.600 gistingar í 1997, av hesum vóru 26.000 danir og 17.000 føroyingar

ferðafólkaflutningurin í 1997 var 142.000 fólk, av hesum komu 71.000 ferðafólk til Føroya og var 81% av flutninginum loftvegis. Í 1992 var millumlands ferðafólkaflutningurin 126.500, av hesum komu 62.700 fólk til Føroya og var 73% av flutninginum loftvegis.

– Tað eru 3.251 gistingarpláss (seingjarpláss) í landinum, og vóru tað 64.600 gistingar í 1997, av hesum vóru 26.000 danir og 17.000 føroyingar. Í 1992 vóru 73.200 gistingar og 52.200 gistingar vóru í 1993. Havast skal í huga, at privatir gistingar (í leigaðum húsi, „bed & breakfast“ ella hjá familju og vinum) ikki er við í hesum yvirlisti, sigur Finnbugi í svarinum.

Náttúra og mentan

Landsstýrismaðurin vísir á í svarinum, at ferðafólkakanning var gjørd í 1993 og 1994. Ferðafólkin vóru m. a. spurd um tjóðskap, aldur, starv, áhugamálið og endamálið við ferðini.

– Kanningin vísti m. a., at Danmark er høvuðsmarknaðurin við millum 35 og 45% av ferðafólkinum. Hin parturin Skandinavia, Týskland og England er sekundermarknaður, við tilsamans umleið 45% av ferðafólkunum og at enda koma onnur lond í Evropa, USA og Japan.

– Kanningin vísti eisini,

at ein ógvuliga stórt partur av ferðafólkunum er áhugaður í náttúru og mentan, at aldursbýtið er nøkulunda javnt, at fólk hava góða útbúgving, at 47% hava eina miðal inntøku, og at 33% hava eina inntøku yvir miðal.

72% í feriu

– Ferðafólkin vóru eisini býtt upp í tveir høvuðsbólkir, eftir hvør ætlanin er við ferðini í Føroyum, um tey eru í arbeiðsþrindum ella í feriu, og síðan í fleiri undirbólkir. Býtið millum høvuðsbólkarnar er soleiðis, at umleið 72% eru í feriu og 28% í arbeiðsþrindum.

– Við stöði í hesi kanning var ein langtíðarætlan lögð í 1994, og vóru fólk millum 40 og 60 ár, sum hava serligan áhuga fyrri náttúru og mentan, og hava eina útbúgving og inntøku yvir miðal, vald, sum høvuðsmálbólkur. Hesin bólkur er tann, sum kastar mest av sær til samfelagið.

– At hava ein málbólk merkir, at Ferðaráðið nýtir størstu orku sína til at venda sær til hesi fólk, men røkir stovnurin allar áhugabólkar. Ferðaráðið vendir sær í arbeiði sínum til útlendsku sölulíðini, sum selja ferðir til Føroyar.

Kanningar

– Javnan verða kanningar gjørdar, har sölulíðini verða

spurd um dygdina á faldarum, tænastum og samskipti við føroysku vinnuna og Ferðaráðið. Spurnarbløð verða eisini latin ferðafólki, og verða hesir upplýsingar nýtir í marknaðarføringini og menningini av Føroyum, sum ferðamannaland.

– Í løtuni verður t.d. ein marknaðarkanning gjørd, sum vísir støðuna á danska marknaðinum. Endamálið við kanningini er, m. a. at kanna hvørt høvuðsbólkur framvegis er hin sami ella ikki, men vísa fyrirlýsing-litini at so er.

7,5 mió. krónur

Viðvíkjandi spurninginum um hvussu krónutalið er funnið á figgarlógini, sigur landsstýrismaðurin, at endamálið við játtan Løgtingsins uppá 7,5 mió. kr. til ferðaráðið, er at menna og skipa ferðavinnuna í Føroyum, so vinnan gerst ein meira týðandi táttur í búskapinum. Játtnin verður lutad sundur til hesi høvuðsendamál:

– Tað verða nýttar 930 tús. kr. til leiðslu og fyrisiting, hermillum eisini uttanlandsamstarv. Til marknaðarføring fara 3,2 mió. kr., sum hevur til endamáls at fáa ferðafólk til landið. Kunning Ferðaráðsins virkar fyrri at kanna um Føroyar og spjæða ferðafólki um landið, og verða 1,4 mió. kr. nýttar til endamálið. Tað verða nýttar 1,8 mió. kr. til innanlends menning, sum hevur til endamáls at búgva landið til at taka ímóti ferðandi og fevnir, hetta um ókisferðavinnufelagini (herundir kunningarstovur), vørmenning og góðskumenning.

Neyvari tøl

– Útlit eru fyrri, at vit í framtíðini fáa neyv tøl fyrri búskaparlaga týdning ferðavinnunnar. Hagstova Føroya er í ár, sambært Árbók fyrri Føroyar 1998, farin undir at lýsa týdning ferðavinnunnar, m. a. hvussu nógv fólk starvast í ferðavinnuni, hvussu stórum umsetningurin er, og hvussu stór virðisbæturin er av ferðavinnuni.

– Ferðaráðið er eisini farið undir eitt samstarv við Bornholms Forskningscenter, sum umframt búskaparlaga týdning ferðavinnunnar, skal lýsa einstøku málbólkarnar neyvri, osfr. Við í samstarvinum verða Fróðskaparsetur Føroya og Hagstova Føroya, sigur Finnbugi Arge í svarinum til Heðin Mortensen.

Sjúklingar verða tryggjaðir

Nú verður lættari hjá sjúklingum at fáa endurgjald, tá teir hava verið fyrri læknafrúski

Í nógv á hefur tørvur verið á eini trygging til sjúklingar, sum eru feil-viðgjørdir í føroyska sjúkrahúsvirkinum. Nú hevur landsstýrisráðin í almenna- og heilsumálum, Helena Dam á Neystabø, lagt uppskot fram um „Lov om patientforsikring“, soleiðis at henda eisini verður gjaldandi í Føroyum.

Núverandi støðan

Í dag er tann sokallaða culpa-ábygdnin gjaldandi innan føroyska sjúkrahúsvirkið. Tað vil siga, at sjúklingurin sjálfur skal prógva at ein feilur er hendur. Hetta er sera óheppið, av tí at tað er sera tørvort hjá sjúklinginum at prógva, at ein feilur er gjørdur, sigur Helena Dam á Neystabø.

Soleiðis fer at vera

Endamálið við nýggju lógini er at víkja um rættin hjá sjúklinginum til at fáa endurgjald, og at tryggja eina skjótari og lættari viðgerð enn nú.

Endurgjaldsábyrgdin umfatar allar skaðar av kanning, viðgerð ella líkandi, sum sjúklingurin kundi sloppið undan, annaðhvørt við einum lækna við fleiri royndum ella størri vitan, ella við øðrum viðgerðarhættum. Eisini skaðar, hendur vegna feilur í tekniskum tólum ella órimilgar infektiónir av viðgerðini, fara at geva endurgjald í framtíðini, um Løgtingið velur at seta lógina í gildi í Føroyum.

Donsk lóg

Bæði endurgjaldsábyrgd og heilsumerkið eru felagsmál sambært heimastýrslógini. Tí skulu klagar sendast til „Patientforsikringsforening“ í Danmark. Avgerðir

kunnu kærast til „Patient-skadeankenævnet“.

Helena Dam á Neystabø sigur, at ein klaga viðsett fær eina holla viðgerð í skipanini, tí hon byggir á drúgar royndir innan endurgjald til sjúklingar. Eisini sigur hon, at tað vildi verið sera dyrt, at sett eina slíka skipan í verk í Føroyum, og fyrisitingin hevði verið óneyðuga stór. Harumframt hevði tað verið trupult, at bygt upp ein líkandi serkunnleika á økinum, sum í Danmark.

Eingin

Føroysk umboðan

Ætlanin við uppskotinum er at gera føroysku umstingina so einkla og lítið kostnaðarmikla sum gjørligt, stendur í uppskoti, tí skal einki føroyskt umboð sita í „Patientforsikringsforening“ og „Patient-skadeankenævnet“. Hetta hevði kravt av nógvum arbeidssorku og harafturat hevði tað verið ódyrt í ferðautreiðslum, sigur Helena Dam á Neystabø. Sundhedsministeriet metir at umboð úr Føroyum, kunnu vera við til stýrisfundir sum eygleiðarar, t.d. eina ferð um ári.

Tá endurgjaldskrav verður sett til føroyska heilsumerkið, skulu føroysku myndugleikarnar hava møguleika fyrri at verða hoyrdir og at siga sína meining í málinum.

Uppskotið er lagt fram fyrri Sjúkrahússtjóran, Landslækan, Tryggingarsambandið og danska heilsumálastýrið. Hesi eru samd um at lógin skal setast í gildi í Føroyum við kongaligan fyriskipan. Tó metir Tryggingarsambandið, at vit seinni eiga at gera eina serføroyska lóg um sjúkratrygging.